

Analyse sociale veiligheid

Analyse van de Klimaatschaal afgenomen op OCZO in het schooljaar 2020/2021

Orion College Zuidoost
Bijlmerdreef 1289 -2
1103 TV Amsterdam
020 - 368 10 71
www.orioncollegezuidoost.nl

Analyse sociale veiligheid

Analyse van de Klimaatschaal afgenomen op OCZO in het schooljaar 2020/2021

Doel en doelgroep

Om de sociale veiligheid binnen Orion College Zuidoost (OCZO) te monitoren wordt de Klimaatschaal van Ad Donkers gebruikt. De Klimaatschaal is een genormeerde vragenlijst met 33 vragen. De 33 vragen zijn onderverdeeld in 4 schalen, waarvan 2 algemeen: 'Kwaliteit van de onderlinge leerlingrelaties' en 'Sfeer in de klas' en 2 gericht op de groep: 'Kwaliteit van de leerkracht-leerlingrelatie' en 'Orde in de klas'.

De schaal is gericht op fysieke en verbale veiligheid voor de leerlingen. De COTAN beoordeelt de vragenlijst als betrouwbaar. De vragenlijst bevat bovendien normgroepen binnen het speciaal onderwijs. Op basis van de meetresultaten genereert het instrument specifieke feedback en handelingssuggesties voor de docent. Bij 6 groepen is de Klimaatschaal afgenomen.

Voor een aantal leerlingen zal Sproetje worden afgenomen. Sproetje biedt met animaties en geluid ondersteuning bij het begrijpen van de vragen en het invullen van de Klimaatschaal. Er is voor gekozen om in 2 groepen bij alle leerlingen Sproetje af te nemen.

Bij leerlingen waarvan wordt gedacht dat de klimaatschaal of Sproetje te hoog gegrepen is, wordt de ouderversie van de klimaatschaal afgenomen. Dit laatste is bij deze afname niet het geval.

Waarom: Uit de literatuur blijkt dat een positieve relatie tussen de leerkracht en de leerling behoort tot de hoogste succes voorspellers voor schoolprestaties van de leerling. Het is daarom belangrijk voor zowel leerkracht, zorgteam als MT om te weten hoe de leerlingen de school, klas en leerkracht ervaren. De resultaten en analyse van de Klimaatschaal dragen bij aan de sociale veiligheid binnen school en als een kind zich veilig voelt heeft dat ook een positieve invloed op de schoolprestaties van de leerlingen.

Hoe: De leerlingen worden individueel uit de klas gehaald om de betrouwbaarheid tijdens de test te vergroten. Tijdens de afname van de vragenlijst wordt gecheckt of de leerlingen de vragen begrijpen en als er onduidelijkheden zijn worden de woorden uitgelegd. Als er opvallendheden zijn tijdens het testen die de test beïnvloeden wordt dit genoteerd.

De leerkrachten worden ook gevraagd om de leerkrachtversie van de klimaatschaal af te nemen. Op die manier kan de ervaring van leerkracht en leerling met elkaar vergeleken worden.

Een testafname zal duurt ongeveer 15 minuten per leerling.

Na de afname zal de zorgcoördinator de resultaten analyseren. Vervolgens zullen de bevindingen worden besproken met de leerkrachten en de leerlingen en tot slot wordt besproken welke interventies worden ingezet. Er zal worden gekeken naar de sociale veiligheid op leerkracht-, leerling-, en groepsniveau.

Wanneer: De Klimaatschaal wordt 2 maal per jaar afgenomen. Voordat de herfstvakantie begint is het afname rooster gemaakt. Na de herfstvakantie wordt de klimaatschaal afgenomen. De zorgcoördinator zorgt dat de testen klaar staan en dat de leerlingen kunnen inloggen op de site. Tevens krijgen de leerkrachten een uitnodiging om de schaal in te vullen.

De Klimaatschaal wordt eind april voor de tweede maal afgenomen. Er zal bij de tweede keer worden gekeken of er verbeteringen zijn in de beleving van de sociale vaardigheid bij de leerlingen en de leerkracht.

Afnamewijze

De Klimaatschaal is in het schooljaar 2020-2021 de eerste keer afgenomen tussen 20 oktober en 4 november 2020. Meting 2 is tussen 4 maart en 27 april 2021 afgenomen. Dit is een lange periode, maar dat komt doordat de school vanwege corona met halve groepen werkte en degenen die de lijst afnamen in deeltijd werken.

Alle leerlingen hebben de vragenlijst individueel ingevuld, onder begeleiding. De begeleider ondersteunt indien nodig, wanneer leerlingen vragen hadden, konden ze deze stellen. Voorafgaand aan de afname zijn de leerlingen klassikaal ingelicht. Het merendeel van de leerlingen zijn inmiddels bekend met de afname van de Klimaatschaal, wat merkbaar was. Ze leken zich prettig te voelen tijdens het invullen van de vragenlijst.

Klimaatschaal

De vragenlijst In 8 klassen is afgenomen, gedurende 6 afnameweken, een langere tijd dan afgesproken, maar daar is corona debet aan. Bij 6 klassen is de Klimaatschaal afgenomen en bij 2 klassen Sproetje. In de bovenbouwgroep 3C is de Klimaatschaal bij slechts 3 leerlingen afgenomen omdat ze vanwege stage niet aanwezig waren. Beide docenten hebben de Klimaatschaal voor hun groep ingevuld.

Sproetje

In totaal heeft 12% Sproetje ingevuld. Sproetje is een vragenlijst voor groep 3 en 4 van het regulier basisonderwijs met animaties en twee-punts antwoorden (ja/nee). Van deze 16 leerlingen zijn de resultaten van 2 leerlingen niet meegenomen vanwege de inschatting dat zij ook deze vragenlijst niet begrepen. Dit betekent dat de resultaten van 11% van de leerlingen zijn meegenomen in deze analyse. De resultaten van Sproetje zijn meegenomen in deze schoolanalyse.

Oudervragenlijst

Er is bij geen enkele leerling voor gekozen om de oudervragenlijst mee te geven.

Data

Klimaatschaal

Geslacht	Aantal	Percentage		Geslacht	Aantal	Percentage
Jongens	34	75,6 %		Jongens	14	77,8 %
Meisjes	11	24,4 %		Meisjes	4	22,2 %
Totaal	45	100 %		Totaal	18	100 %

Sproetje

In totaal zijn 63 leerlingen bevraagd over het door hen ervaren schoolklimaat, 45 met de Klimaatschaal en 18 met Sproetje. Aangetekend moet nog worden dat de verhouding jongens - meisjes 4 op 1 is. Dus slechts een kwart van de leerlingen van Orion College Zuidoost is een meisje.

De uitkomsten van de verschillende schalen van Klimaatschaal en Sproetje

In de onderstaande grafieken worden eerst de resultaten weergegeven van de 4 verschillende schalen, algemeen en specifiek van de Klimaatschaal en daaropvolgend de 4 schalen van Sproetje.

De schalen *Sfeer in de klas* en *Kwaliteit van de interactie docent - leerlingen* worden zowel bij de Klimaatschaal als Sproetje gemeten. Daarnaast kent Sproetje nog de 3 schalen *Negatief zelfbeeld*, *Impulsief gedrag* en *Depressieve gevoelens*.

Kwaliteit van de onderlinge leerlingrelaties

Score	Betekenis	Aantal	Percentage
1	zeer laag	4	8,9%
2	laag	5	11,1%
3	ondergemiddeld	6	13,3%
4	gemiddeld	10	22,2%
5	bovengemiddeld	10	22,2%
6	hoog	4	8,9%
7	zeer hoog	6	13,3%

Interpretatie:

9 leerlingen ofwel **20,0%** scoren zorgelijk op kwaliteit van de onderlinge leerlingrelaties (1 en 2). 66,7% heeft geen problemen met kwaliteit van de onderlinge leerlingrelaties (4 t/m 7). De twijfelgroep is 13,3% ofwel 6 leerlingen.

Sfeer in de klas (Klimaatschaal)

Score	Betekenis	Aantal	Percentage
1	zeer laag	1	2,2%
2	laag	2	4,4%
3	ondergemiddeld	13	28,9%
4	gemiddeld	11	24,4%
5	bovengemiddeld	9	20,0%
6	hoog	3	6,7%
7	zeer hoog	6	13,3%

Interpretatie:

3 leerlingen ofwel **6,7%** scoren zorgelijk op sfeer in de klas (1 en 2). 64,4% heeft geen problemen met sfeer in de klas (4 t/m 7). De twijfelgroep is 28,9% ofwel 13 leerlingen.

Sfeer in de klas (Sproetje)

Score	Betekenis	Aantal	Percentage
1	<i>zeer laag</i>	0	0,0%
2	<i>laag</i>	2	11,1%
3	<i>ondergemiddeld</i>	0	0,0%
4	<i>gemiddeld</i>	6	33,3%
5	<i>bovengemiddeld</i>	4	22,2%
6	<i>hoog</i>	0	0,0%
7	<i>zeer hoog</i>	6	33,3%

Interpretatie:

2 leerlingen ofwel **11,1%** scoren zorgelijk op sfeer in de klas (1 en 2). 88,9% heeft geen problemen met sfeer in de klas (4 t/m 7). De twijfelgroep is 0,0% ofwel 0 leerlingen.

Orde in de klas

Score	Betekenis	Aantal	Percentage
1	<i>zeer laag</i>	2	4,3%
2	<i>laag</i>	8	17,0%
3	<i>ondergemiddeld</i>	8	17,0%
4	<i>gemiddeld</i>	10	21,3%
5	<i>bovengemiddeld</i>	11	23,4%
6	<i>hoog</i>	7	14,9%
7	<i>zeer hoog</i>	1	2,1%

Interpretatie:

10 leerlingen ofwel **21,3%** scoren zorgelijk op orde in de klas (1 en 2). 61,7% heeft geen problemen met orde in de klas (4 t/m 7). De twijfelgroep is 17,0% ofwel 8 leerlingen.

Kwaliteit van de interactie docent - leerlingen (Klimaatschaal)

Score	Betekenis	Aantal	Percentage
1	zeer laag	3	6,4%
2	laag	3	6,4%
3	ondergemiddeld	11	23,4%
4	gemiddeld	7	14,9%
5	bovengemiddeld	13	27,7%
6	hoog	0	0,0%
7	zeer hoog	10	21,3%

Interpretatie:

6 leerlingen ofwel **12,8%** scoren zorgelijk op kwaliteit van de interactie docent - leerlingen (1 en 2). 63,8% heeft geen problemen met kwaliteit van de interactie docent - leerlingen (4 t/m 7). De twijfelgroep is 23,4% ofwel 11 leerlingen.

Kwaliteit van de interactie docent - leerlingen (Sproetje)

Score	Betekenis	Aantal	Percentage
1	zeer laag	1	5,6%
2	laag	1	5,6%
3	ondergemiddeld	0	0,0%
4	gemiddeld	4	22,2%
5	bovengemiddeld	0	0,0%
6	hoog	0	0,0%
7	zeer hoog	12	66,7%

Interpretatie:

2 leerlingen ofwel **11,1%** scoren zorgelijk op kwaliteit interactie leerkracht-leerling (1 en 2). 88,9% heeft geen problemen met kwaliteit interactie leerkracht-leerling (4 t/m 7). De twijfelgroep is 0,0% ofwel 0 leerlingen.

Negatief zelfbeeld (Sproetje)

Score	Betekenis	Aantal	Percentage
1	zeer laag	0	0,0%
2	laag	2	11,1%
3	ondergemiddeld	1	5,6%
4	gemiddeld	8	44,4%
5	bovengemiddeld	0	0,0%
6	hoog	0	0,0%
7	zeer hoog	7	38,9%

Interpretatie:

2 leerlingen ofwel 11,1% scoren zorgelijk op negatief zelfbeeld (1 en 2). 83,3% heeft geen problemen met negatief zelfbeeld (4 t/m 7). De twijfelgroep is 5,6% ofwel 1 leerlingen.

Impulsief gedrag (Sproetje)

Score	Betekenis	Aantal	Percentage
1	zeer laag	3	16,7%
2	laag	3	16,7%
3	ondergemiddeld	3	16,7%
4	gemiddeld	3	16,7%
5	bovengemiddeld	6	33,3%
6	hoog	0	0,0%
7	zeer hoog	0	0,0%

Interpretatie:

6 leerlingen ofwel 33,3% scoren zorgelijk op impulsief gedrag (1 en 2). 50,0% heeft geen problemen met impulsief gedrag (4 t/m 7). De twijfelgroep is 16,7% ofwel 3 leerlingen.

Depressieve gevoelens (Sproetje)

Score	Betekenis	Aantal	Percentage
1	<i>zeer laag</i>	1	5,6%
2	<i>laag</i>	4	22,2%
3	<i>ondergemiddeld</i>	3	16,7%
4	<i>gemiddeld</i>	0	0,0%
5	<i>bovengemiddeld</i>	0	0,0%
6	<i>hoog</i>	0	0,0%
7	<i>zeer hoog</i>	10	55,6%

Interpretatie:

5 leerlingen ofwel **27,8%** scoren zorgelijk op depressieve gevoelens (1 en 2). 55,6% heeft geen problemen met depressieve gevoelens (4 t/m 7). De twijfelgroep is 16,7% ofwel 3 leerlingen.

Conclusie

Orion College Zuidoost voldoet op dit moment niet aan de norm welke gesteld wordt door de Klimaatschaal. De volgende norm wordt namelijk gehanteerd: wanneer meer dan 10 % van de leerlingenpopulatie 1 of 2 scoort is de norm niet gehaald of wanneer minder dan 80 % van de leerlingenpopulatie 4 t/m 7 scoort is de norm niet gehaald. Orion College Zuidoost voldoet op dit moment aan geen van beide normen. Meer dan 10 % van de leerlingpopulatie scoort 1 of 2, namelijk zo'n 15 %. Daarnaast scoort ongeveer 72,5 % van de leerlingpopulatie tussen de 4 t/ m 7. Daarbij gaat het om zowel de leerlingen die de Klimaatschaal hebben ingevuld en zij die Sproetje invulden.

We moeten erkennen dat de vele lesuitval vanwege de corona-pandemie de onderlinge cohesie niet ten goede is gekomen. Mogelijk dat dit ook van invloed is op de zeer zorgelijke uitkomst waar het de Sproetjes Schaal *Depressieve gevoelens* betreft. Ruim 40 % van de leerlingen van deze groepen geeft aan dat zij last van depressieve gevoelens ervaren en 16 % een negatief zelfbeeld. Het is duidelijk dat hier volgend jaar gericht aandacht aan besteed moet gaan worden. Mogelijk dat hier een trauma-sensitieve aanpak kan helpen. Daarbij dient wel rekening te worden gehouden met het beperkte niveau van de betreffende leerlingen.

Dit schooljaar is ingezet op de implementatie van Traumasensitief Onderwijs, waaronder het pedagogisch handelen van de medewerkers en de inrichting van de klaslokalen. Er is ingezet op het nog beter aansluiten bij de behoeften van leerlingen en het begrijpen van gedrag van leerlingen. Traumasensitief Onderwijs is een blijvende ontwikkeling waarin de school zich steeds verder bekwaamt. Tevens is ingezet op de veiligheidsbeleving van leerlingen door het besteden van aandacht aan de 'Week van de veiligheid', zichtbaar maken wie de vertrouwenspersonen zijn en het inzetten van de wijkagent bij onveiligheid. Deze interventies hebben structureel een plek gekregen in de cyclus van de school.

Vanaf komend schooljaar zullen de achterwacht- en incidentenanalyses planmatiger geanalyseerd gaan worden waardoor tijdig geïntervenieerd kon worden. Dit zal worden voortgezet. Ook is pesten een

belangrijk thema in de school, dat regelmatig aan bod komt, de anti-pestcoördinator is bij de leerlingen bekend.

Waar we wel met enige trots naar kunnen kijken zijn de resultaten op *Sfeer in de Klas* en *Kwaliteit van de interactie docent - leerling* deze beide schalen voldoen wel of bijna aan de norm bij zowel de Klimaatschaal als Sproetje. Bij deze beide schalen is de rol van de leerkracht cruciaal, dus laat dat voor hen een compliment zijn.

Advies en doelstellingen voor komend jaar

Om de normscore voor alle schalen te gaan behalen worden de resultaten door de orthopedagogen en teamleider besproken met de mentoren. Tijdens deze besprekingen worden de klassenresultaten besproken waaruit mentoren een eigen ontwikkelvraag zullen formuleren gericht op leerkrachthandelen. Deze ontwikkelvraag wordt opgenomen in hun Persoonlijke Ontwikkelingsplan. De Intern Begeleider coacht en ziet toe op de ontwikkeling van de de mentoren. De leerdoelen die hieruit naar voren kwamen waren vooral gericht op het versterken van de onderlinge leerlingrelatie. Daarnaast zijn op leerlingenniveau verschillende individuele interventies en handelingsplannen voortgevloeid, passend bij de behoeften van de leerlingen met een zorgelijke score.

Om de positieve resultaten te behouden en verhogen richt de school zich op de verdere implementatie van Traumasensitief Onderwijs. Er is een ontwikkelteam Traumasensitief Onderwijs geformeerd dat bestaat uit leerkrachten en kartrekkers. Tevens ontvangt de school coaching op het gebied van TSO

Er is geconstateerd dat de leerlingen veel last hebben van Corona, alle restricties en het niet volledig op school zijn. We achten het zeer waardevol om meteen aan het begin van het schooljaar de leerlingen weer met hun klasgenoten een groep te laten worden en weer te laten wennen aan deze groeps grootte en de discussies, verleidingen en groepsdruk die dit met zich mee brengt. In de eerste periode van het schooljaar wordt er door een externe organisatie lessen gegeven. De leerkracht neemt uiteraard ook een belangrijke rol hierin.

De lessen zullen gaan over groepsdynamiek en veiligheid in en rond de school. Ze gaan met de leerlingen en hun mentoren diverse oefeningen en rollenspelen doen waardoor de leerlingen meer inzicht krijgen in hun gedrag en beter hun eigen grenzen herkennen en kunnen aangeven.

Er gaat worden gestart met het werken met een check-in/check-out. Tijdens deze momenten kunnen leerlingen aangeven hoe zij de dag starten en afsluiten. Op deze manier kunnen de leerkrachten aansluiten bij de emoties van de leerlingen en met hen hierover in gesprek gaan.

Ten tweede kan gestart worden met het maken van Sociaal-Emotioneel GroepsOverzicht (SEGO). Hierin wordt een overzicht gemaakt van alle leerlingen per klas, waarin de volgende onderwerpen kort worden beschreven: thuissituatie, trauma/verliesinventarisatie, kernovertuigingen, triggers, reactie op triggers, stressbestrijders en aanpak. Dit geeft de leerkrachten inzicht en houvast in de omgang met de leerlingen en het neerzetten van een veilig, traumasensitief klassenklimaat.

Ten derde is het goed om collegiale consultatie te organiseren. Een externe collega die verder gevorderd is in het traumasensitief handelen komt tools en handvatten aanreiken aan het team. Hier worden verder ontwikkelpunten uit gehaald.

Verder kan de achterwacht ingericht worden aan de hand van de inzichten die opgedaan zijn. Wanneer we de achterwacht op een sensitieve manier kunnen inrichten kunnen we ervoor zorgen dat de veiligheidsbeleving van de leerlingen toeneemt.

Ook is het wellicht mogelijk om in schooljaar 2021-2022 een pilotklas TSO in te richten.

